

emcdda.europa.eu

ΜΗΝΥΜΑ

του Wolfgang Götz, Διευθυντή του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Στο πλαίσιο της δημοσίευσης της
*Ετήσιας έκθεσης 2006 σχετικά με την κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην
Ευρώπη*

Να μην δημοσιευθεί πριν από τις 11:00 ΩΚΕ – 23.11.2006

Η δρομολόγηση της νέας στρατηγικής της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2005–2012) αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προόδου στον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη αντιμετωπίζει το πρόβλημα των ναρκωτικών. Η στρατηγική αυτή και το τρέχον σχέδιο δράσης (2005–2008) αποτελούν απτά παραδείγματα της αυξανόμενης συναίνεσης μεταξύ των κρατών μελών και υπογραμμίζουν την κοινή τους δέσμευση για συνεργασία και συντονισμό των προσπαθειών. Αυτή η συναίνεση δεν περιορίζεται ωστόσο στα παραπάνω. Μολονότι η διαμόρφωση εθνικής πολιτικής εξακολουθεί να αποτελεί ευθύνη του κάθε κράτους μέλους ξεχωριστά και οι διαφορές μεταξύ των πολιτικών αυτών είναι ακόμη εμφανείς — τροφοδοτώντας τον διάλογο σε ευρωπαϊκό επίπεδο — είναι πλέον δύσκολο να εντοπιστούν διαφορές σε θεμελιώδη ζητήματα. Γενικά διαπιστώνεται ότι οι χώρες κινούνται σήμερα ολοένα και περισσότερο προς μια κοινή κατεύθυνση.

Όλες σχεδόν οι ευρωπαϊκές χώρες εντάσσουν πλέον τις πρωτοβουλίες τους σε μια συνολική εθνική στρατηγική ή σχέδιο δράσης για τα ναρκωτικά. Η διεξοδική ανάλυση της τρέχουσας πολιτικής για τα ναρκωτικά φέρει ισχυρές ενδείξεις για τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των στρατηγικών αυτών, καλύπτοντας εκτός από τις παράνομες εξαρτησιογόνες ουσίες και τις νόμιμες, όπως το οινόπνευμα, τον καπνό και τα ψυχοτρόπα φάρμακα ⁽¹⁾. Τα δύο τρίτα και πλέον των εξεταζόμενων χωρών αναφέρουν τώρα ρητά και τα δύο είδη ουσιών στα έγγραφα πολιτικής για τα ναρκωτικά ή παραπέμπουν στις νόμιμες ουσίες στο πλαίσιο της πρόληψης και της θεραπείας. Πρόκειται για μια επίκαιρη τάση, δεδομένου ότι η πολλαπλή χρήση νόμιμων και/ή παράνομων ουσιών γίνεται ολοένα και πιο δημοφιλής στην ευρωπαϊκή κουλτούρα των ναρκωτικών.

Το ΕΚΠΝΤ καλείται τώρα να αντιμετωπίσει την πρόκληση της παρακολούθησης ενός πολύ ευρύτερου φάσματος ουσιών απ' ό,τι πριν από μια δεκαετία. Οι θεραπευτικές υπηρεσίες βρίσκονται αντιμέτωπες με ποικιλόμορφα προβλήματα χρήσης διεγερτικών ή πολλαπλής χρήσης ναρκωτικών σε σχέση με το παρελθόν, και αναφέρουν σημαντικό βαθμό αλληλοεπικάλυψης προβλημάτων που σχετίζονται με τα ναρκωτικά και την κατάχρηση οινόπνευματος. Το βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τη φετινή έκθεση είναι η επιτακτική ανάγκη για την ανάπτυξη πολιτικών και πρωτοβουλιών που να ανταποκρίνονται κατάλληλα στη σύνθετη και πολύπλευρη φύση του σύγχρονου προβλήματος των ναρκωτικών. Ιδιαίτερα η πολλαπλή χρήση ναρκωτικών θέτει σημαντικότερες προκλήσεις στα συστήματα παρακολούθησης της χρήσης ναρκωτικών, τα οποία εστιάζουν συνήθως στη χρήση μεμονωμένων ουσιών. Η ανάπτυξη νέων μεθοδολογιών για την κατανόηση της νέας αυτής μορφής χρήσης πρέπει να αποτελεί πρώτιστο στόχο, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες του αυξανόμενου αριθμού ανθρώπων με προβλήματα που απορρέουν από την παράλληλη χρήση ναρκωτικών.

Παράλληλα με την παρακολούθηση της τρέχουσας κατάστασης, τα βασικά μας καθήκοντα περιλαμβάνουν τη διαρκή επιφυλακή για τον εντοπισμό νέων ναρκωτικών και την πρόβλεψη μελλοντικών απειλών για τη δημόσια υγεία. Είναι πιθανό τυχόν νέες μορφές χρήσης ναρκωτικών να υιοθετηθούν πρώτα από μερικά μόνο άτομα, μικρές ομάδες ή σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον. Στόχος μας είναι ο έγκαιρος εντοπισμός των νέων ουσιών και των νεοεμφανιζόμενων τάσεων, προτού αυτές εξελιχθούν σε μείζονα προβλήματα.

Το 2005, συνολικά 14 νέες ψυχοδραστικές ουσίες γνωστοποιήθηκαν για πρώτη φορά επισήμως στο ΕΚΠΝΤ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης που διαθέτουμε ⁽²⁾. Μια σημαντική εξέλιξη στον τομέα αυτό ήταν η εμφάνιση και η ταχεία εξάπλωση της νέας ουσίας mCPP – 1-(3-χλωροφαινόλη)πιπεραζίνη – η οποία εντοπίστηκε από τα κράτη μέλη συχνότερα από οποιαδήποτε άλλη νέα ψυχοδραστική ουσία από τότε που το σύστημα ξεκίνησε την παρακολούθηση το 1997.

Σε διάστημα ενός έτους, το mCPP έκανε την εμφάνισή του σε 20 κράτη μέλη της ΕΕ, στη Ρουμανία και στη Νορβηγία, και διατίθεται συχνά ως «η νέου τύπου έκσταση». Πρόκειται για ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο, όσοι εμπλέκονται στην παραγωγή παράνομων ναρκωτικών, επιδιώκουν συνεχώς την καινοτομία μέσω της προσφοράς νέων χημικών ουσιών σε δυνητικούς χρήστες. Το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης είναι ένας σημαντικός μηχανισμός παρέμβασης στη διαδικασία αυτή, στο πλαίσιο της οποίας η υγεία των νέων Ευρωπαίων τίθεται σε κίνδυνο από άτομα που έχουν μοναδικό σκοπό το κέρδος.

Το 2005, το ΕΚΠΝΤ εγκαινίασε επίσης το πιλοτικό σχέδιο E-POD (*European Perspectives on Drugs*/Ευρωπαϊκές Προοπτικές για τα Ναρκωτικά), με στόχο την υποβοήθηση του εντοπισμού, της παρακολούθησης και της κατανόησης των νεοεμφανιζόμενων τάσεων της χρήσης ναρκωτικών στην Ευρώπη ⁽³⁾. Στην πρώτη έκθεση ⁽⁴⁾ που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του σχεδίου τονίζεται η διαφαινόμενη αύξηση της διαθεσιμότητας και της χρήσης «μαγικών»μανιταριών από τη δεκαετία του 1990. Μέσω αυτής της επικέντρωσης σε συγκεκριμένες ουσίες, το E-POD θα λειτουργήσει ως ένα πανευρωπαϊκό ραντάρ για τον εντοπισμό των νέων ναρκωτικών που γίνονται της μόδας, βοηθώντας τις χώρες να ανταποκριθούν άμεσα και αποτελεσματικά στη χρήση των ναρκωτικών αυτών, καθώς και στους συνδεδεμένους μ' αυτή κινδύνους για την υγεία.

Τέλος, μια σύντομη αναφορά στη μεθαμφεταμίνη, ψυχοδραστική ουσία που συνδέεται με σοβαρά προβλήματα δημόσιας υγείας σε ολόκληρο τον κόσμο. Στην Ευρώπη, τα προβλήματα που σχετίζονται με την ουσία αυτή εξακολουθούν να περιορίζονται σε λίγες μόνο χώρες, το προηγούμενο έτος ωστόσο, αυξήθηκε ο αριθμός των χωρών της ΕΕ που ανέφεραν κατασχές, γεγονός που καθιστά σαφή την ανάγκη για πιο εντατική παρακολούθηση των πλέον απειλούμενων ομάδων του πληθυσμού.

Τα προαναφερθέντα μας οδηγούν στην πρόταση που κατέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2005 για αναθεώρηση της θεμελιώδους αποστολής του ΕΚΠΝΤ, με σκοπό να ανταποκριθεί στις νέες αυτές προκλήσεις. Για παράδειγμα, ο αναθεωρημένος κανονισμός ορίζει ότι το Κέντρο πρέπει να λάβει υπόψη τις νέες μεθόδους χρήσης ναρκωτικών, ιδίως την πολλαπλή χρήση, συμπεριλαμβανομένης της συνδυασμένης χρήσης νόμιμων και παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών.

Από την παγκόσμια ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα ναρκωτικά δεν λείπει η θεωρητική πτυχή που αφορά την ανάγκη μιας ισορροπημένης και επιστημονικά τεκμηριωμένης προσέγγισης του προβλήματος των ναρκωτικών. Στην Ευρώπη, ίσως περισσότερο απ' οπουδήποτε αλλού, οι θεωρίες αυτές μετουσιώνονται σε πράξη. Η νέα στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά και το πρώτο σχέδιο δράσης ενισχύονται από την ευρεία συναίνεση μεταξύ των κρατών όσον αφορά τη μείωση της προσφοράς και της ζήτησης. Υπάρχει επίσης σαφής ομοφωνία ως προς τη σημασία της συλλογής και της ανταλλαγής πληροφοριών, της

διάδοσης καλής πρακτικής και της ανάγκης καθοδήγησης βάσει επιστημονικών στοιχείων κατά τη λήψη δύσκολων αποφάσεων όσον αφορά δράσεις που εξυπηρετούν το συμφέρον των πολιτών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με την υποστήριξη του ΕΚΠΝΤ, θα αξιολογήσει το τρέχον σχέδιο δράσης χρησιμοποιώντας στοιχεία αυτού του είδους.

Οι στρατηγικές και τα σχέδια δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά κατά τα τελευταία έτη συνετέλεσαν στην κινητοποίηση των εθνικών αρχών, πρόσθεσαν αξία στις εθνικές πολιτικές και δημιούργησαν μια πιο ισχυρή και ενοποιημένη ευρωπαϊκή στάση έναντι των ναρκωτικών. Το ΕΚΠΝΤ καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διευκολύνει τη χάραξη της σωστής πολιτικής, παρέχοντας αντικειμενική και επιστημονικά ορθή ανάλυση των διαθέσιμων στοιχείων για το φαινόμενο των ναρκωτικών στην Ευρώπη.

Εύκολα απογοητεύεται κανείς αναλογιζόμενος τα προβλήματα που συνεπάγεται η χρήση ναρκωτικών για τους Ευρωπαίους, τις οικογένειές τους και τις τοπικές κοινωνίες. Σήμερα, ωστόσο, επικρατεί αισιοδοξία για το γεγονός ότι στην Ευρώπη διαθέτουμε καλύτερη γνώση της κατάστασης και έναν πιο ορθολογικό, ανοιχτό και ενημερωμένο διάλογο σχετικά με τα ναρκωτικά σε σύγκριση με το παρελθόν.

(¹) Επιλεγμένο θέμα: 'European drug policies: extended beyond illicit drugs?' (Πολιτικές της ΕΕ για τα ναρκωτικά: επέκταση πέραν των παράνομων ναρκωτικών;) <http://issues06.emcdda.europa.eu>

(²) Σύστημα που λειτουργεί στη βάση της απόφασης 2005/387/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 2005, σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, την αξιολόγηση κινδύνων και τον έλεγχο νέων ψυχοτρόπων ουσιών (Επίσημη Εφημερίδα, L 127, 20.5.2005). Βλ. επίσης <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeID=17869>

(³) Κατατίστηκε στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2005–2008) το οποίο προβλέπει την εκπόνηση «σαφών πληροφοριών για τις νεοεμφανιζόμενες τάσεις και συνήθειες σχετικά με τη χρήση ναρκωτικών και τις αγορές ναρκωτικών».

(⁴) 'Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study' (Παραισθησιογόναμανιτάρια: μελέτη περίπτωσης σχετικά με νεοεμφανιζόμενες τάσεις) <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=7079>